

πολλά να είναι δ'τυχεύερος· διὰ τὴν μίαν μακρὰ συνέχαια δ'τυχῶν συμβεβηκότων τὸν κάμνει νὰ νομίζῃ, ὅτι κρατεῖ τὴν τύχην εἰς τὴν παλάμην, καὶ ἠμπορεῖ νὰ τὴν διατάξῃ κατὰ τὴν ἀρέσκειάν τε. "Οὐδεν καὶ ὁ στρατιώτης, ὅπῃ εἶναι περαιοτέρου συνηθισμένος εἰς τὰς μάχας, ἔχει μὲν περαιοτέρων ἀπὸ κάθε ἄλλου ἀνδρείαν καὶ θάρρος εἰς αὐτάς. Τὸ μόνον αἴτιον τῆς τόλμης ταύτης εἶναι, λέγει ἀσείως ὁ Ἀββᾶ Τριβλέτ, ὅτι δού' ἐφονόβῃ ποτέ· ἐμβὰς πολλάκις εἰς τὰς κινδιώους, ἐγῆκε πάντοτε ἀπὸ αὐτῆς σῶος· τοῦτο μόνον ἀρκεῖ εἰς αὐτὸν νὰ τὸν κάμνῃ νὰ νομίζῃ ὅτι πρέπει πάλιν νὰ εὔγῃ σῶος.

Δεύτερον αἴτιον εἶναι, ὅτι οἱ ἄνθρωποι, ὅπου εἶναι συνηθισμένοι εἰς τὰς δ'τυχίας, λυπῶνται περισσότερο, ὅταν τὰ πράγματα ἀποβαίνον ἐναντίον τῆς ἐλπίδων. Ἡ παράληψις ὅτι ἔχον τὴν τύχην εἰς τὴν διαίτησίν τε, τὴν κάμνει νὰ ὀργίζονται ὀξύτερον, ὅταν βλέπον, ὅτι εἶναι ἐφθυσμένοι τῆς ἐλπίδων, καὶ ἡ ὀλίγη πείρα εἰς τὰ ἀεισερὰ συμβεβηκότα τὴν κάμνει ὀλιγώτερον δ'καμπεῖς εἰς τὸ νὰ τὰ ὑπομνήν. (1)

A P Θ Ρ Ο Ν Β'.

Φόβος.

Ο φόβος πρέπει νὰ διασαλθῇ εἰς δύο εἰς φόβον δηλαδὴ τῆς κακῶν, καὶ εἰς φόβον τῆς κινδιῶων.

Εἰς τὸν πρῶτον κατὰ δύο ἔσπες συνηθίζον ὡς πὰ πολλά οἱ ἄνθρωποι νὰ ἀπατῶνται· ἢ ὑποθέτοντες βέ-

(1) Διὰ τὸσο ὁ Δημήτριος ἐσυνῆδιζε νὰ λέγῃ, ὅτι δού' εἶναι ἡς τὸν Κόσμον δ'τυχεύερος, ἀπὸ ἐκείνου, ἡς τὸν ὅποιον δὲν συνέβη ποτὲ καμμία δ'τυχία. (P. Manuzio. Ἀποφθ. Βιβλ. Η.)

βέβαια καὶ ἀφοδκτα τὰ κακὰ, ὅπῃ εἶναι ἀπλῶς δυνατά· ἢ ὑποθέτοντες τα πολὺ μεγαλήτερα, ἀπὸ ἐκεῖνο ὅπῃ πραγματικῶς πρέπει νὰ εἶναι. Εἰς ἕῳποσ ὡσε ἠθέλε κάμη χροία πολλάκις, λέγει εἷας Φιλόσοφος, νὰ ἔλθου εἰς πέτραν ἐκεῖνη, τὸ ὁποῖον φοβῶνται, διὰ νὰ εὕρην ἀσὸ τλῶ ἀπάτλῳ· διὰ τῆ μι κροτέρα θέλει εἶναι βέβαια ἢ ποιηὴ τοῦ νὰ τὸ δοκιμάσῃν, παρὰ ἐκεῖνη τῆ νὰ τὸ φοβῶνται.

Ἡ ὑπόληψις, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν πορόληψις θεμελιώμενη ἐπαύῳ εἰς τὰ ἀπερασμῶα συμβεβηκότα, ἔχει, καθὼς εἰς τλῶ ἐλπίδα, ἔτω καὶ εἰς τὸν φόβον, μεγαλωτάτλῳ ἰσχυρῶ εἰς τὴς ἀνθρώπων. Δι αὐτῆς συνιθίζου νὰ θεωρῶν τλῶ τύχλῳ ὡς ὄν πραγματικόν, καὶ ἀμετάβλητον προσκολλημένῳ ἀξέπτως εἰς ἑαυτῆς, καὶ γεννημένῳ, ἔτως εἰπεῖν, μαζί τῆς· καὶ ἐπομένως ἄλλοι μὲν ἐλπίζουσι πάντοτε νέας δῦτυχίας, ἄλλοι δὲ φοβουῶνται πάντοτε νέας δυσυχίας. Ὅποιος ὅμως ἰσῶρει, ὅτι ἡ τύχη εἶναι μία τυχαῶα συνδρομῆ τῆς ποχημάτων, βλέπει δῦκόλως τλῶ ἀλογίαν τόσον τῆς μιᾶς, ὅσον καὶ τῆς ἄλλης δόξης· μὲ ἔλον τῶτο ἐπειδὴ ἡ σαθερότης, ὅπῃ παρατηρῶμεν ἐνίοτε εἰς τὰ συμβεβηκότα τόσον τὰ δεξιά, ὅσον καὶ τὰ ἀριστερά, συνερρεῖ πολλά εἰς τὸ νὰ βεβαιώσῃ καὶ νὰ αὐξήσῃ τλῶ ἀπάτλῳ, πρέπει νὰ ὀμιλήσωμεν καὶ περὶ ταύτης ὀλίγα τινὰ ἰδιαιτέρον.

Ἐν πρώτοις λοιπὸν, καὶ αὐ ἡ σαθερότης αὐτῆ ἐκρήματο ἀπὸ αὐτλῶ τλῶ τύχλῳ, τῶτ' ἔστιν ἀπὸ αὐτλῶ τλῶ συνδρομῆ τῆς ποχημάτων, τοῦτο δὲ ἠθέλε ἀφαιρέσῃ ὅτι αὐτῆ δὲ εἶναι ἐνδοχομένη, τῶτ' ἔστι κατὰ συμβεβηκὸς, καὶ ὄχι ἀναγκαῶα· διὰ τῆ μεταξὺ εἰς τὰς δυνάτας τυχαῶας συνδρομάς εἶναι βέβαια ἀκόμι καὶ ἐκεῖνη, ὅτι τὰ συμβεβηκότα τῆ αὐτῆ γένῆς διαδέχονται χωρὶς νὰ ἀναμετῶσῃ εἷα τὸ ἄλλο, ἠτοι νὰ ἀλλοιωθῶν ὑπ' ἀλλήλων.

Ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ὅμως ἡ σαθερότης αὐτῆ κρήματα ἀπὸ αἰτίας πραγματικῆς, αἱ ὁποῖα δὲ αὐ

νήκεν τελείως εἰς τὴν τύχην, "Ενας ἀνθρώπος σω-
 ηθισμένος νὰ εἶναι δῦτης, ἐνεργεῖ μὲ περαιοτέ-
 ρον θάρρος, ἔλασκει ζωηράτερα τὴν ἐπιδεξιότητά τε,
 ἀποκτᾷ περαιοτέραν πείραν, καὶ διαθέτει τρόπον τι-
 νὰ τὰ συμβεβηκότα, καὶ ἐκ τῶν ἀπορρέχεται νὰ εἶναι
 εἰς αὐτὸν συχνότερα τὰ δῦτη συμβεβηκότα. Ἐξ
 ἐναντίας εἰς ἀνθρώπος, ὅς τις δυσυχθεὶ ὡς ἐπὶ τὸ
 πλεῖστον, βαδίζει εἰς τὰ ἐπιχειρήματά τε πολλά βρα-
 δύτερον. Ὀλίγον ἐλπίζωντας, ὀλίγα πράττει. ἐνε-
 ργεῖ μὲ ψυχρότητα καὶ μικροψυχίαν, δυνὲν τολμᾷ νὰ ρι-
 σκινδυνώσῃ εἰς τὸ παράμικρον, ἀφίνει πολλάκις νὰ
 τὴ φύγῃ ἀπὸ τὸ χεῖρ καὶ αἰ πλέον ἐπικερδέστεραι
 δίκαιαι. καὶ διὰ τῆτο ἄρα τὰ δυσυχθεὶ συμβεβηκότα
 εἰς αὐτὸν πηγαίνου πάντοτε αὐξάνοντας.

Ὁ φρόνιμος ὅμως ἀνθρώπος δυνὲν ἀρέπει μήτε εἰς
 τὰς ἀπερασμίας δῦτησίας νὰ θάρρῃ παρα πολὺ,
 μήτε ἀπὸ τὰς ἀπερασμίας δυστυχίας νὰ πτοῖται.
 Ἡ τύχη εἶναι εἰς ὄνομα κενόν, εἶναι μία χίμαιρα
 τῶ ὄχλου. Εἶναι ἀληθινόν, ὅτι εἰς μερικὰς αἰ πλέον
 καλλίτεραι συμβεβαὶ ἀποβαίνου ἐνίοτε εἰς κακόν, καὶ
 εἰς ἄλλας αἰ πλέον ἀτοπώτεραι ἀνοησίαι ἀποβαίνου
 εἰς καλόν, ἀλλ' ἀπὸ τῆτο δυνὲν πορίζεται καμμία βά-
 σιμος σωέπεια. Ἡ πείρα καὶ ὁ ὀρθὸς λόγος ἀπο-
 δείχνου, ὅτι μία σταθερὰ φιλοπονία, δραστηρότης καὶ
 φρόνησις εἶναι τὰ μόνα, ὅπῃ νικῶν τέλος πάντων τὰς
 ἀτοπίας τῆς περυσίας, καὶ προσάξου τὴν τύχην.
 Ταῦτα μὲν περὶ τῶ φόβου τῆς κακῶν.

Εἰς δὲ τὸν φόβου τῆς κινδυνῶν ἀρέπει νὰ διαστρί-
 λωμεν πρῶτον τὰς κινδυνῶς εἰς κατ' ὑπόληψιν καὶ εἰς
 πραγματικὰς. Κατ' ὑπόληψιν κινδυνῶς ὀνομάζω ἐκεί-
 νας, ὅπῃ θεμελιονοῦνται ἐπάνω εἰς μίαν ἀπλήν ἀπό-
 ληψιν. Πόσους φόβους δυνὲν ἐποξευῆσαν μίαν φορὰν
 εἰς τὰς ψυχὰς τῶ ἀνθρώπων οἱ κομηταί, αἱ ἐκλεί-
 φεις, οἱ παρήλιοι, τὰ βόρεια σέλη, τὰ πύρωδη με-
 τέωρα; πόσους δυνὲν διήγειρον τὰ διηγήματα τὰ περὶ
 τῶ οἰκιῶν τῶ κυριολογῶν ἀπὸ πινύματα (σοιχειώ-
 με-

μύων), ἢ τὰ περὶ τῶν φασμάτων τῶν πλανωμένων εἰς τὰ σκότη τῆς νυκτός, ἢ τὰ περὶ τῶν ἀμποδεμάτων καὶ μαγισσῶν, καὶ τῶν παραπλησίων πλασμάτων, τὰ ὅποια πόρα περὶορίζονται εἰς τὴν ἀμάθειαν τῶν γαϊδίων, καὶ τῆς χυδαίας λαῆς. Εἰς τῆς καθ' ὑπόληψιν κινδύνους ἐγὼ ἀνάγω ἀκόμη καὶ ἐκείνους, ὅπερ βασανίζου τὸσον συχνὰ τῆς κατὰ φαντασίαν ἀρρώστους (ὑποχονδριακῆς), καὶ τῆς φόφοδεῖς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι ζέμουν εἰς κάθε φύσημα ἀέμου, καὶ φοβῶνται κάθε φαγητὸν, ὅπερ φαίνεται ὅπως ἢ ἠλλοιωμένον, καὶ νομίζου θανατοφόρον κάθε παραμικρὰν ἀσθένειαν, καὶ οἱ ὅποιοι θανατόνονται τέλος πάντων φοβέμενοι πανταχῶ τὸν θάνατον.

Κίνδυνοι πραγματικοὶ εἶναι ἐκεῖνοι, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἢμπορεῖ νὰ μᾶς πορεύθῃ τῶντι εἴνα κακὸν πραγματικόν· ἀλλὰ καὶ εἶτοι πρέπει νὰ διασαλευθῶν εἰς πόρρω κινδύνους καὶ εἰς ποροσεχεῖς. Εὐείσκονται εἰς τὸν κόσμον ἀνθρώποι, οἱ ὅποιοι κτερινίζου εἰς κάθε παραμικρὰν ἀσραπλῶν, καὶ δεὺν τολμῶν ποτέ νὰ πλησιάσῃν μήτε εἰς ἵππον, μήτε εἰς σκύλον· οἱ ὅποιοι δεὺν ἐμβαίνου εἰς πλοῖον νὰ θαλασοπορήσουν ἐκτὸς εἰμὴ ἀν ἀναγκαθῶν ἀπὸ κάμμια ἀνάγκη ἀπαραίτητων, καὶ τότε λακταρίζοντες· οἱ ὅποιοι δεὺν τολμῶν νὰ ἀπεράσῃν εἴνα ρύακα διάτινος μικρᾶς δοκοῦ, ἢ εἴνα σκνὸν πέρασμα εἰς εἴνα κρημνώδη τόπον, παρὰ ζέμοντες· οἱ ὅποιοι ζομάζου ἀπὸ κάθε ἀμάξαν, ὅπερ ἔρχεται ἐναντίον τῆς, ἢ ἀκολουθεῖ κατόπιν τῆς, καὶ τὰ παραπλήσια. Λοιπὸν τὸ νὰ κτυπηθῇ τις ἀπὸ κεραυνὸν, ἢ νὰ λακτιδῇ ἀπὸ ἵππον, ἢ νὰ δαχκαθῇ ἀπὸ σκύλον, ἢ νὰ ναυαγήσῃ, ἢ νὰ κρημνιθῇ, ἢ νὰ συτρίφθῇ ἀπὸ ἀμάξι, ὅλα αὐτὰ εἶναι βεβαίως πράγματα δυνατὰ. Ἀλλὰ τὸ ἀπλῶς δυνατὸν δεὺν πρέπει νὰ ἔχη τὸσῶν ἰσχυρῶν, ὥστε νὰ ποροξενῇ ζόμον· διὰ τί ἀλλέως ποίαν σιγμῶν, καὶ εἰς ποῖον τόπον ἢμποροῦμεν νὰ εἶμεθα ἡσυχοί; Δεὺν πρέπει λοιπὸν νὰ δοκιμάζωμεν κανένα φαγητὸν, ἐπειδὴ εἶ-

να δυνατὸν νὰ εἶναι φαρμακόμενον· δεῦν πρέπει νὰ κατοικῶμεν κἀνενά σπῆτι, ἐπειδὴ δεῦν εἶναι ἀδιώατον νὰ πέση νὰ μᾶς πλακώση· δεῦν πρέπει νὰ περιδιαβάσωμεν εἰς κἀνενά φόρον, ἐπειδὴ ἡμπορεῖ ἔξαφνα νὰ καταποντιδῆ, καθὼς ὁ φόρος τῆς Ῥώμης, κατὰ τὸ λέγειν τῶν Παλαιῶν. Ἡ μόνη πιθανότης τῆς κινδύνου ἔχει κάποιον λόγον νὰ μᾶς ἔομάζη· ἀλλὰ τὰ προειρημενά συμβάντα εἶναι σπανιώτατα. Ὅσον δὲ διὰ τὰ τελευταῖα, μία μετεία προφύλαξις εἶναι ἰκανὴ νὰ μᾶς ἀσφαλίσῃ· χωρὶς νὰ εἴμεθα πάντοτε ἀνήσυχτοι, ἢ νὰ ὑστερούμεθα ὅλας ἐκεῖνας τὰς ἀπαύσεις, τὰς ὁποίας, χωρὶς τῆ ποιῆτε φόβου, ἡμποροῦμεν εἰς τὰς ὁδοιπορίας καὶ εἰς τὸν κοινὸν βίον νὰ ἀπολαύσωμεν εὐθύμως.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν Γ'.

Ἀρδεΐα, ἔ Θράσος.

Εἰς τοὺς προσεχεῖς κινδύνους ἢ προφύλαξις πρέπει βέβαια νὰ εἶναι μεγαλητέρα· ἀλλὰ καὶ εἰς τῆτες χρειάζεται κάποια ἀνδρεία. Ὅποιος δεῦν ὀπλίζεται μετ' ἀρσαλαιότητα, νομίζει συχνότατα προσεχεῖς καὶ τῆς πορρώτατω κινδύνους, καὶ ἂν κάμμίαν φοράν πέση εἰς αὐτῆς, δειλόκαρδος ὢν, δυσκόλως ἡμπορεῖ νὰ ἀπαλλαγῆ ἀπὸ αὐτῆς· εἰς καιρὸν ὅπερ ἡ ἀνδρεία μᾶς κάμνει νὰ μὴ φοβέμεθα, εἰμὴ μόνως τοὺς ἀληθινοὺς καὶ πραγματικὸς κινδύνους· καὶ εἰς αὐτῆς τῆτες φυλάττωντας τὸν νῦν καθαρὸν καὶ ἀναζωπυεῖζωντας τὰς δυνάμεις, μᾶς χορηγεῖ ἐκκολώτερα τὰ μέσα τῆ νὰ τοὺς νικήσωμεν.

Δεῦν πρέπει ὅμως νὰ ἐξοκέλωμεν πάλιν εἰς τὴν θρασύτητα, ἢ ὁποία εἶναι ἐνα πάθος τὸ πλεον ἄλογον καὶ τυφλόν, καὶ ἐκτραχηλίζει ἐκκολώτατα τὸν ἀνθρώπον εἰς τὰ ἔσχατα κακά. Ἐνας θρασὺς ἀν-

θρα-

Φραπος δὲν ἰξόρρει ὡς τὰ πολλὰ νὰ ζυγοσαθμίση κάρσᾶ κίνδυνον, ἀλλὰ φάρρων ἀλαζονικῶς εἰς τὰς δυνάμεις τε, ἢ εἰς τὴν ἐπιδεξιότητά τε, τὴς καταφρογῆ ὅλης ἐπίσης, καὶ ἀπροβλεπῶς. Τὰ βραγικὰ παραδείγματα τῶν ἄλλων δὲν δυνάσται καὶ αὐτὰ νὰ τὸν φοβήσων, ἐπειδὴ νομίζει τὸν ἑαυτόν τε ἀνώτερον ἀπὸ ἐκείνης· καὶ ἐκ τὴναντίου ἢ δὲ τυχῆς ἀπόβασις, ὅπῃ ἔλαβεν εἰς τὰ πρῶτα συναρτήματα, τὸν ἐγκαρδιώνει πάντοτε περαιοτέρου, καὶ τὸν κατασάινει κάθε στιγμήν αὐθαδέστερον, ἕως ὅπῃ νὰ γνήη τέλος πάντων θάττον, ἢ βράδιον θύμα τῆς ἀλογίας τε. Αὐτὸς εἶναι ὡς αὐτὸν χοινοβάτιον, ὅστις τελειώνει τέλος πάντων εἰς τὸ νὰ συτρίψῃ τὸν αὐχένα τε.

Μία φρόνιμος λοιπὸν προφύλαξις εἶναι ἀναγκαία. Ὁ φρόνιμος, ἔλεγεν ὁ Σκύεας, δὲν φοβεῖται τοὺς κινδύνους, ἀλλὰ τὴς ἀποφεύγει. Καὶ ὁ Κικέρων, πρέπει νὰ προσέχη τινὰς διὰ νὰ μὴ ἐμβαίνει εἰς τοὺς κινδύνους χωρὶς αἰτίας. (Περὶ Καθηκόντων, Βιβλ. Α'. Κεφ. 25.) Διὰ τί εἶναι μεγάλη μωρία νὰ ἐμβαίνει εἰς κινδύνους ἢ μὴ ἀναγκαίους, ἢ μὴ ἀρκετὰ ἐγνωσμένους. Ἡ ἀδεία, λέγει ὁ Εὐροπίδης, θέλει νὰ εἶναι λυωμένη μετὰ τὴν φρόνησιν, ἀλλέως χωρὶς μὲν ἀπ' ἀλλήλων δὲν ὠφελῶν τίποτες. „Utrumque jun-
ge, nam seorsum nil valet. Ἀμφότερον σύζυ-
ξον, χωρὶς δὲ ἑδὲν ἰχύουσι“. (Στελλ. Ἡθικ. Τόμ. Β'. Σελ. 421.)

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴς ἐγνωσμένους κινδύνους, αὐτὸς εἶναι μεγάλοι καθ' ἑαυτὸς καὶ βαρεῖς, ἢ ἀπερασμένη πείρα δὲν εἶναι μήτε αὐτῇ ἰκανὴ νὰ μᾶς ἀσφαλίσῃ περὶ τοῦ μέλλοντος· διὰ τί πολλάκις μᾶς ἀφίνων ἔξαφνα αἱ δυνάμεις, ἢ ἡ δὲ κινήσις ἢ ἡ ἐπιδεξιότης· καὶ πολλάκις φάρρῶντες πέρα τῆς δέοντος εἰς τὰς ἀπερασμέ-
τας πείρας μας, χωρῶμεν περαιοτέρω ἀπὸ ὅ,τι ἐπιδέ-
χονται αἱ δυνάμεις μας. Ἡ αὐξήσον τὰς δυνάμεις
σε, ἢ μείωσον τὴν τόλμην σε, ἔλεγεν ὁ Ἀρχίδα-
μος. Ὅποιοι δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀναπληρώσῃ τὸ φρά-
τον,

πον, ἢ δὲν θέλει νὰ κάμῃ τὸ δούτερον, ἀνάγκη εἶναι νὰ γνήῃ εἰς ὅλον τὸ ὕπερον θυμά τῆς δρασύτητός τε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Θυμός, Μῖσος, Ἀντιπάθεια, Ἀγαπάκησις.

Α Ρ Θ Ρ Ο Ν Α'.

Μῖσος.

Τὸν θυμόν ὁ Σέκεας τὸν ὀνομάζει πάθος ἐναντίον τῆς φύσεως, τὸτ' ἔστι παρὰ φύσιν (ἐν τῷ περὶ θυμῶ, Βιβλ. Α'. Κεφ. 5.) διὰ τὴν ἐν ὄσῳ, λέγει, ὁ ἀνθρώπος εἶναι εἰς τὴν φυσικὴν κατάστασιν, καὶ κύριος τῆ λογικῆ, δὲν εἶναι ἕδρ' ἄλλο τῆς ὄντων χειροθέτητον καὶ ἀγαπητικώτερον τῆς ἄλλων· ἀφ' ἧ ὅμως κυριότῃ ἀπὸ τὸ δαιμόνιον τοῦ θυμοῦ, γίνεται τὸ πλέον σκληρότερον, πολεμιώτερον, καὶ ὀλεθριώτερον ἀπὸ ὅλα τὰ ὄντα. Ὁ ἀνθρώπος τείνει ἐκ φύσεως εἰς τὴν πρὸς τὰς ἄλλας ἀμοιβαίαν βοήθειαν καὶ ἐπικουρίαν· ὁ θυμός εἰς ὀλεθρον καὶ ἀφανισμόν· ἐκεῖνος ἀγαπᾷ νὰ εὖεται μετὰ τὰς ὁμοίους τε· ἕτος τείνει εἰς τὸ νὰ τοὺς χωρίζῃ ἀπ' ἀλλήλων· ἐκεῖνος ἠδύνηται νὰ ἐκθροπῆται καὶ τοὺς ἀγνώτας· ἕτος χαίρει νὰ βλάβῃ καὶ τὰς πλέον γνωστας καὶ ἀγαπητας. Ὁ ἀνθρώπος θυσιάζει ἐνίοτε καὶ ἑαυτὸν διὰ τὸ καλὸν τῆς ἄλλων· ὁ θυμός δὲν διστάζει νὰ κρημνιθῇ, ἀίσιως μόνον ἠμπορῆ νὰ ἐλπίσῃ μαζί τε καὶ ἄλλας εἰς τὸν κρημνόν. Κακῶς λοιπὸν γινώσκει τὴν φύσιν τῆς πραγμάτων (συμπεραίνει ὁ ῥηθεὶς φιλόσοφος) ὁποῖος ἀπονέμει εἰς τὸ πλέον ἀγαπητὸν καὶ πλέον τέλειον ἔργον τῆς φύσεως τὸτο

τῆτα τὸ αἰχρὸν, καὶ ἄμορφον, καὶ πανόλεθρον ἐλάττωμα.

Μ' ὅλον ὅπῃ δὲ εἶναι ἄλλο πάθος ἀπὸ τὸν θυμὸν ἀλλοτριώτερον τῆς ὀρθῆς φύσεως τῆ ἀνθρώπου, ἀναγκαζόμεθα μ' ὅλον τῆτο νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι δὲ εἶναι ἴσως ἄλλο πάθος, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ πίπτῃ ὁ ἄνθρωπος δυνάστερα καὶ συχνότερα. Ἀπὸ τῆς κενοδοξίας, ἀπὸ τῆς φιλοτιμίας, ἀπὸ τῆς φιλαργυρίας, ἀπὸ τῆς φιλαυτίας, καὶ ἀπὸ τῆς φιληδονίας αὐτῶν δύνανται ἀπηλλαγμένοι πολλοί· οἱ πάντῃ ὅμως ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ τὸν θυμὸν, εἶναι ὀλιγάτοι.

Τινὲς εἰς ἀθώωσίν τινος αἰτιῶνται τῶν κρᾶσιν τους καὶ βέβαια δὲ ἠμποροῦμεν νὰ ἀρνηθῶμεν, ὅτι μία περαιοτέρα θερμότης τοῦ αἵματος, μία περαιοτέρα δειμύτης τῆς ὑγρῶν, μία μεγαλιτέρα αἰθήσις τῆς ἰνῶν δὲ συντρέχον εἰς τὸ νὰ μᾶς κάμνῃ ἐπιρρέπες εἰς τὸν θυμὸν. Ὄταν εἴμεθα ἀθνεῖς, ἢ λυπημένοι, ὅτε δὴ τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ διάκεινται χεῖρον, εἴμεθα καὶ δυνάστεροι εἰς θυμὸν διὰ κάθε παραμικρὸν πρᾶγμα, παρὰ ὅταν εἴμεθα εὐθυμοὶ καὶ ὑγιεῖς.

Μὲ ὅλον τῆτο τὰ ἀληθινὰ αἴτια, ὅπῃ μᾶς κάμνῃ τὸσον ἐπιρρέπεις εἰς τὸν θυμὸν, ἠρτῶνται ἀπὸ ἀλλήλων ἀρχῶν· καὶ δὲ εἶναι κρᾶσις τὸσον χολερικὴ, ὥστε νὰ μὴ ἠμπορῇ νὰ δαμασθῇ, ὅπῃ τὸ θελήσῃ τινὰς ἐξ ὅλης καρδίας. Εἰς τὸ ὁποῖον τοῦτο πρέπει κάθε φρόνιμος νὰ καταβάλλῃ ὅλην τῶν σπουδαίων καὶ ἐπιμέλειαν διὰ πολλὰ αἴτια. Διὰ τί ἂν θελήσωμεν νὰ θεωρήσωμεν μόνον τῶν αἰχρότητα τῆς ἐλαττώματος, ποῖον ἄλλο εἶναι θηλωδέστερον, ἀπορεπέστερον, ἀνδέςτερον, καὶ δυσαρεστότερον ἀπὸ τῆτο; Ἄς ἰδῶμεν τῶν ἐναργῆ καὶ ζώηρα εἰκόνα τῆς θυμωμένης, ὅπῃ μᾶς σχεδιάζει ὁ Σκῆκας (αὐτόθι. Κεφ. Α').

„Τὰ σημεῖα, λέγει, τῆς μαινομένης καὶ φρενολήπτου ἢ εἶναι ὄψις αὐθάδης καὶ ἀπειλητικὴ, μέτωπον λυπη-

„ρόν,

„ ρόν, βλέμμα ἄχειον, βάδισμα ἐσθλυσμένον, χεῖ-
 „ ρες ἀνήσυχοι, χρώμα ἠλλοιωμένον, συναγμοὶ συν-
 „ εχεῖς καὶ βαθεῖς· τοιαῦτα εἶναι καὶ τὰ τῷ θυμῷ
 „ μύων. Τὰ ὄμματα ἐξάπτειν καὶ πηδῆν, εἴα πυρῶ-
 „ δεσ ἐρύθημα διαχεῖται εἰς ὄλον τὸ πρόσωπον· ἀ-
 „ νάπτει τὸ αἷμα, τὸ ὁποῖον ἀναβράζοντας ἀπὸ τῆς
 „ καρδίας, ἐπιφέρει εἰς τὸ πρόσωπον· σπαράττονται
 „ τὰ χεῖλη, ἕλκυν οἱ ὀδόντες· φέλασκ (ἀνατρεχτο-
 „ ρόνονται) αἱ ἕλκεις τῆς κεφαλῆς· ἀναπνοὴ ἐσθλὴ καὶ
 „ ἠχώδης· κλόνος καὶ κρότος τῷ ἄρθρων καὶ τῷ με-
 „ λῶν, τὰ ὁποῖα σπαράττονται παρ' ἑαυτῷ καὶ συσρέ-
 „ φονται· συναγμός καὶ μυκηθμός ὡς αὐτὸ τῆ ταύρου·
 „ ὀμιλία διακεκομμένη, συγκεχυμένη, καὶ ἀδιασώπητος·
 „ κτύπος σφοδρὸς τῷ χερῶν, κρότος συχνὸς τῷ πο-
 „ δῶν· κλόνος καθολικὸς ὅλα τὰ σώματος· ἀπειλαὶ
 „ φρενητικαὶ καὶ μανιώδεις· πρόσωπον ὄλον ἄτακτον,
 „ ἀμορφον· καὶ ἀχειωμένον. “ Διηγῶνται περὶ τίνος,
 „ ὅτι ἐν ᾧ ἦτον κυριεύμενος ἀπὸ τὸν θυμόν, πλησιάζ-
 „ ζοντας εἰς εἴα καθρέπτιν, καὶ βλέπωντας τὸν ἑαυ-
 „ τὸν του τόσο ἀσχημένον, ἐγένεν ὄλος εὐφομος.
 „ (αὐτόθι, Βιβλ. Β'. Κεφ. 36.) Πόσοι ἄλλοι δεῦ
 „ ἤθελαν ἔφομαξῆ, αὐτὸν ἠμποροῦσαν νὰ ἰδοῦν τὸν ἑαυ-
 „ τὸν τῆς εἰς εἴα καθρέπτιν τῶν σιγμῶν, ὅπῃ τῆς κυ-
 „ ρεύει τῆτο τὸ δαιμόνιον; Καθρέπτης ὅμως ἰκανὸς ἔ-
 „ πορεπε νὰ εἶναι εἰς τὸν καθ' εἴα τὰ παραδείγματα
 „ τῶν ἄλλων, ὅπῃ βλέπειν καθημερινῶς.

Ἄλλ' εἰς τῆτον τὸν καθρέπτιν πολλὰ ὀλίγοι δύναν-
 „ ται νὰ γνωρίσεν τὸν ἑαυτὸν τῆς. Εἰς τοιαύτας ἀτόπας
 „ ὑπερβολὰς; λέγουσιν, ἡμεῖς δεῦ σιωπῶμεν νὰ κα-
 „ ταντῶμεν· μίαν μικρὰν παραχλῶν, μίαν κάποιαν ἐλα-
 „ φρὰν κίνησιν δοκιμάζομεν ὅταν θυμόνωμεν, καὶ ὄχι
 „ πειραστότερον.

Εἰς τὸ ὁποῖον τοῦτο ἐγὼ ἀποκείνομαι ἐν πρώτοις,
 „ ὅτι αὐτὸ ὁ ἄνθρωπος εἰς κάθε ἄλλο πάθος ὁποιοῦνδῆ-
 „ ποτε εἶναι κακὸς κερτῆς ἑαυτῆ· πολλῶν μᾶλλον εἰς τὸν
 „ θυμόν, ὅστις πείθεται ὀλιγώτερον ἀπὸ κάθε ἄλλο

εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον. Τὸν θυμὸν τὸν ὠνόμασεν εἷας
Ποιητὴς βραχεῖαν μαρίαν (1), καὶ ἐνίοτε δὲ εἶναι μή-
τε τόσον βραχεῖα. Λοιπὸν ποῖος εἶναι ἐκεῖνος, ὅπου
εἰς μίαν παραφορὰν μαρίας ἤθελεν ἠμπορέσῃ νὰ με-
τῆσῃ εἰς τὸν ἑαυτὸν τε τῆς βαθμύτης, καθὼς ἤθελε
κάμῃ εἰς ἄλλον ὅταν ἔχη τὸν νῦν ὑγιά καὶ ἀτάραχον;

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ὑποτεθῆ, ὅτι εἶναι πολλοί, εἰς τοὺς
ὁποίους δὲ συνέβη ἀκόμι νὰ ἐξοκείλουμι εἰς παρο-
μοίας ὑπερβολῆς, ποῖος ἐγγυᾶται, ὅτι τῆτο δὲ εἴ-
πει νὰ τῆ συμβῆ πολλάκις, ὅποταν ἀφίγη τὸν χα-
λιγὸν εἰς τὸν θυμὸν ἐλάττωρον; καὶ ποῖος ἠμπορεῖ νὰ
προσδιορῆσῃ ἕως ποῦ ἠμπορεῖ νὰ τὸν φέρῃ ἀπροσδο-
κῆτως μία ὄρμη τῆ θυμῆ; εἷας ἀπῆ ἐπιδίδεται ἀσό-
χασα εἰς τὴν κραυγῆ καὶ εἰς τὸν οἶκον, πῶς ἠμ-
πορεῖ νὰ μετῆσῃ ἕως ποῦ ἠμπορεῖ νὰ τὸν φέρῃ ἢ
μέθῃ;

Βέβαια τὰ παραδείγματα, ὅπῃ περὶ τῆτο ἔχομεν,
εἶναι καθ' ὑπερβολὴν φεικτὰ καὶ ἴσομερά. Ὁ Ἀλέ-
ξανδρος εἰς μίαν ὄρμην τοῦ θυμῆ, διὰ παραμικρὰ
αἰτία διαπερᾶ μέ τὸ ἰδιόν τε χέει εἰς τὸ συμπόσιον
εἷα ἀπὸ τῆς πλέων ἀκείβης φίλους τε (τὸν Κλεῖτον)
εἷα ἄλλον (τὸν Λυσίμαχον) τὸν παραδίδει ζῶντα
εἰς τὰ θύεα. Ὁ Ἀἰσὺς διὰ τὸν κατὰ τῆ θυμῆ τῆ
ἀδελφῆ λύσασα, τῆ φονδύει ἀπανθρώπως τὰ παιδιά,
καὶ τὰ παραθέτει βρῶμα φεικνέστατον εἰς τὸν ἄθλιον
πατέρα. Ἡ Μήδεια μαινομένη κατὰ τῆ ἀδρός της Ἰά-
σωνος, ἀφ' ἧ κατέκαυσέ τὴν οἰκίαν τῆς ἀντιζήλου Κρέυ-
σης, φονδύει ἀσπλάγχχνως τὰ ἰδιά της τέκνα ἐπὶ ὄφ-
θαλμῶν τῆ πατρῶστων. Ἐπεροκλῆς καὶ Πολυμείκης ἀ-
δελφοὶ ἐκ μιᾶς ᾠδίνος γεγεννημένοι, μετὰ εἷα μακρὸν
καὶ λυσσῶδη πόλεμον μαχόμενοι σῶμα πρὸς σῶμα ὡς
ἄγρια

(1) „Ira brevis furor est. Ὁργὴ βραχεῖα μαρία ἐστίν.
Ὁρῆσιον.

ἀγρία θηρία, σφάζονται ἀνιλεῶς ὑποκάτω εἰς τὰς
 Θήβας, καὶ γίνονται ἀξιοδάκρυτος ἔραγωγίας ὑπόθε-
 σεις. Δὲν εἶναι πρᾶγμα φύσει ἀγαπητὸν, ἢ καθῆκον
 τι ἱερὸν, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ τὸ βιάζῃ ὁ θυμός. Πό-
 σοι δὲν ἐφάνησαν εἰς τὰς παραφοράς τῶ θυμῶτων νὰ
 θηριῶνται καθ' ἑαυτῶν, νὰ κτυπῶν, νὰ χίζουσι, νὰ
 πληγόνων, καὶ νὰ φοροῦσιν τὸν ἑαυτῶν τας; Αὐτοὶ βέβαια
 δὲν ἦτον ἄλλης φύσεως, μὴτε ἄλλο σῶμα εἶχον, ἢ
 ἄλλο αἷμα, μὴτε φυσικὴν κατάστασιν διαφορετικῶ ἀ-
 π' αὐτῶ, ὅπῃ ἔχομεν ἡμεῖς· ἀλλ' ἡ ἕξις τῶ θυμοῦ
 τῶς ἔσυρε κατ' ὀλίγον ὀλίγον εἰς τὸ νὰ γένουσι μανι-
 κοὶ, θηριώδεις, καὶ σκληροὶ, ἐναντίον εἰς ἄλλους, ἢ
 εἰς τὸν ἑαυτῶν τας.

Ἐξ ὧν συνάγεται ὅτι, ἀν εἶναι τι πάθος χαλινῆ
 καὶ συστολῆς δεόμενον, εἶναι ὁ θυμός. Ὁ Σκύεας θέ-
 λει νὰ κάμνωμεν ἀρχῶ εἰς τοῦτο δὲ θυς ἐκ πρώτης
 ἀναφορῆς, νὰ μὴ παρέχωμεν, λέγει, ποτὲ εἰς τὰ
 παιδία ἀφορμὴν δικαίας ὀργῆς (1), νὰ τὰ διορθώνω-
 μεν, ὅποταν ὀργίζονται ἀδίκως· νὰ μὴ ἐπιξέπω-
 μεν ποτὲ νὰ ωφελουῦται ἀπὸ τὸν θυμὸν εἰς κανένα
 πρᾶ-

(1) Πόσοι δὲν σφάζουσι θανάσιμα εἰς πᾶσα ἐπιτιμῶντες τὰ
 ἀλόγως, ἢ τιμωρῶντες περὶ τῆ δέοντος, ἢ ἀναγκάζοντες τὰ
 εἰς πράγματα ἀδίκως, ἢ ἀπαιτῶντες ἀπ' αὐτῶ πρᾶγματα ἀρεπῆ,
 ἢ δείχνοντες πρὸς ἄλλα (παιδία) οἰκνότησα ἐρεθιστικῆν. Καὶ πό-
 σοι δὲν παίζουσι (ἐγλευδίζουσι) μὲ τὰ παιδία, καθὼς σιωπῶν-
 ζουσι γὰ χαίρουσι μὲ τὰ σκυλάκια, καὶ ἠδυνῶνται νὰ τὰ παροξύνουσι,
 καὶ γὰρ μὲ τὰς μικρὰς θυμῶτων, μὴ συλλογιστέοι ἐν πρᾶ-
 στω ὅτι ὑποδαλφῶσιν εἰς αὐτῶ τὰ σπέρματα ἐνός πάθος, τῶ
 ὁποῖον θέλει γένῃ ἴσως μὲ τὸν καιρὸν εἰς αὐτῶ ὀλεθριώτατον.
 Προσεδήτω αὐτοῖς καὶ ἡ μωρία τῶ τιτθῶν καὶ βροφῶν καὶ θεραπευ-
 νίδων, αἱ ὁποῖαι ὅταν τὰ βρέφη παραπονῶνται διὰ κανένα πρᾶγ-
 μα, φαίνουσι ὅτι δὲν ἠμποροῦν νὰ εὔρωσι ἄλλο μέσον διὰ νὰ τὰ
 ἡσυχάσωσι, παρά τὸ νὰ ὑπόφωνται διὰ νὰ τιμωρήσωσι ἢ νὰ δεί-
 ρωσι ποτὲ πᾶσα καὶ ποτὲ ἐκινῶ πρὸ πρᾶγμα, ὅπῃ τὰ ἐλύθησαν,
 ὑποβιβῶσιν μὲ πᾶσα εἰς τὰς ἰσχυράσων τὸ πνεῦμα τῆς ἐκδικήσεως.

παῖγμα, καὶ νὰ τὰ κάμνωμεν πάντοτε νὰ αἰθανώμεθα (γνωρίζω) τὴν ἑξ' αὐτῆς ζημίαν· διὰ τῆτο νὰ μὴ συγκαταβάωμεν ποτὲ εἰς τὰς φωνάστων, εἰς τὰς κραυγᾶστων, εἰς τὰς θορύβων, καὶ νὰ τὰ παιδιδώμεν αὐστηρῶς ἐκ πρώτης ἀφετηρίας, μάλιστα ὅποτε ἐκκλίνεται εἰς αὐτὰ ἡ φαντασία, τὸ πείσμα, καὶ ἡ αὐθάδεια· νὰ τὰ ἀπομακρυνώμεν ἀπὸ τὰς θωπείας, ἀπὸ τὰ χαῖδια, καὶ ἀπὸ τὰς κολακείας τῶν δούλων καὶ οἰκιακῶν, τὰ ὅποια διαφθείρουν κάθε καλὸν σπέρμα, καὶ ἀνατρέψουν κάθε ἥθος, καὶ τὸ πλέον ἡμερον καὶ ἀνάγωγον· νὰ τὰ ἀποτρέπωμεν ἀπὸ τὰς διῆχυσεις καὶ ἀπὸ τὴν ἑπαρσιν, εἰς τὰ ὅποια ἀποβαίνει ἀφόρητος κάθε ἀνδρῖσσις· νὰ τὰ ἀπομακρυνώμεν ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν μαλθακότητα καὶ ἑυφιλότητα, τὰ ὅποια καταστάνουν ἀφόρητον κάθε παῖγμα, καὶ τὸ πλέον ἐλαφρότερον.

Δὲν πρέπει, λέγει, νὰ βλέπουν μήτε εἰς τὰς παιδαγωγούς, μήτε εἰς τὰς γεννήτορας παράδειγμα θυμῆ ἐναντίον τῆς, ἢ ἐναντίον εἰς ἄλλον τινά· αἱ οἰκιακαὶ ἑίδεις, οἱ ὀχληραὶ καὶ ἀπειρεῖς κραυγαὶ ἐναντίον τῶν δούλων νὰ μὴ πλήττουν ποτὲ τὰ ὦτα ἐκείνων, τὰ ὅποια ὄντα φύσει μιμητικὰ (ἐπειδὴ δὲν εἶναι ζῶον μιμητικώτερον ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον), δὲν μιμοῦνται ἄλλο περιωσότερον ἀπὸ τὰ οἰκιακὰ παραδείγματα, ὅπως ἔχουν καθ' ἡμέραν ὑπ' ὄψιν, μήτε νομίζω ἄλλο παῖγμα περιωσότερον, ἀπὸ ἐκεῖνο ὅπως βλέπουν ὅτι κάμνουν ἐκεῖνοι, τὰς ὁποίας καὶ διὰ τὸ χρέος καὶ διὰ τὸ ἔθος σέβονται περιωσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον. Ἐνα παιδίον ἀναθρεμμένον εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Πλάτωνος, ὅποτε ὑπέστρεψεν εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν, ἀκρίωντας τὸν πατέρα τῆς νὰ θορυβῆ καὶ νὰ μεγαλοφωνῆ, ἐγὼ δὲν ἤκουσα, εἶπε θαυμάζωντας, ποτὲ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Πλάτωνος κανεὶνα παρόμοιον· μετ' ὅλον τοῦτο ἐγὼ δὲν ἀμφιβάλω, ἐπιφέρει ὁ Σένηςκας (αὐτόφι), ὅτι τὸ παιδίον δὲν ἔσχεπε νὰ μιμηθῆ μετὰ ταῦτα τὸν πατέρα τῆς περιωσότερον παρά τὸν Πλάτωνα!

να. "Ο,τι καὶ αὐτὸ κάμνου τὰ παιδία, ἢ ὅ,τι καὶ αὐτὸ συμβῆ εἰς αὐτὰ, δεῖν πρέπει νὰ ἐπιπλήττωνται ἢ νὰ τιμωρῶνται δι' αὐτὰ μὲ θυμόν· ἅς αἰσθάνωνται, τὴν αὐστηρότητα, καὶ ὄχι τὸν θυμόν· ἅς βλέπῃ ὅτι κινέμεθα εἰς τὸ νὰ τὰ τιμωρῶμεν ὄχι ἀπὸ θυμόν καὶ ὀρμῆν, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν ὀρθὸν λόγον, καὶ τὸ δίκαιον.

Ἐπειδὴ ὅμως εἶναι πολλὰ ὀλίγοι ἐκεῖνοι, ὅπερ δὲ μοίρησαν μιᾶς ἀγωγῆς καθὼς ἔπρεπε, πρέπει νὰ ἰδῶμεν τίρι τρόπον ἢμποροῦν νὰ τὴν ἀναπληρώσωμεν μὲ τὴν ἰδίαν πον σκεδῶν, καὶ νὰ παιδαγωγήσωμεν, ἕως εἰπεῖν, ἑαυτῶς. "Οποῖος αἰσθάνεται, ὅτι εἶναι ἐπιρρέπης εἰς θυμόν (καὶ εἶναι ὅλοι κακῆ τύχῃ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον), πρέπει νὰ ἀποφασίσῃ μὲ σταθερότητα ἐκ πρώτης ἀρχῆς, νὰ ἀντιτάξῃ εἰς τὸν θυμόν ὅλας τὰς δυνάμεις. Θέλει δοκιμάσῃ βέβαια πολὺν κόπον νὰ τὸν νικήσῃ, μάλιστα αὐτὴν τύχῃ νὰ εἶναι καὶ ἀπὸ πολὺν καιρὸν συνηθισμένος εἰς αὐτόν· καὶ ὀλίγον κέρδος ἴσως θέλει λάβῃ κατ' ἀρχὰς ἀπὸ τοῦτο· ἢ σταθερότης ὅμως θέλει θριαμβύσῃ τέλος πάντων· καὶ μᾶς βεβαιόνην περὶ τέττα τὰ παραδείγματα ἀνθρώπων ὀρμητικωτέρων, οἳ τινες διὰ τῆς ἐπιμονῆς καὶ καρτερίας εἰς τὸ νὰ χαλινώσῃν ἑαυτῶς, ἔφθασαν τέλος πάντων νὰ γένῃν οἱ πλέον ἡσυχοὶ καὶ ἡμεροὶ ἀνθρώποι τῷ κόσμῳ.

Διὰ νὰ δοκιμήσωμεν δὲκολώτερα εἰς τῆτο, πρῶτον πρόβλημα ἅς εἶναι τὸ νὰ ἀναβάλλωμεν κάθε πράξιν καὶ κάθε λόγον, ὅπουταν καταλαμβάνωμεν, ὅτι εἴμεθα θυμωμένοι. Εἰς τὸν Σωκράτη, λέγει ὁ Σκύεκας, (αὐτόθι Βιβλ. Γ'. Κεφ. 13.) σημεῖον θυμῷ ἦτον νὰ χαμηλόνη τὴν φωνὴν καὶ νὰ σιωπᾷ. Ὁ ἴδιος ἐσυμβέλλουε τῶς μαθητάς τε, ὅταν εἶναι θυμωμένοι, νὰ μὴ λέγουσι, μήτε νὰ κάμνουσι τίποτες· πρὸ τῶ νὰ ἀπομνημονόσῃν ὅλον τὸ ἀλφάβητον, διὰ νὰ τῶς δώσῃ μὲ τῆτο νὰ καταλάβῃν πόσον ἀναγκαῖον εἶναι εἰς τοιαύτας στιγμὰς νὰ δίδουσι χώραν εἰς τὴν

σκέψιν, πρὸ τῆς να ἔλθῃν εἰς ἔργον (1). Καὶ τῶν-
 τι εἰς ἐκεῖνον τὸν πρῶτον βρασμὸν, ὅταν τὰ λογικὰ
 εἶναι τεθολωμένον καὶ σκοτισμένον, ποῖες λόγες, ἢ
 ποῖας πράξεις ὀρθὰς καὶ ἐλλόγους να ἐλπίσωμεν, καὶ
 πῶς ἠμπορῶμεν να φυλαχθῶμεν ἀπὸ τὰς παραλό-
 γους ὀρμάς; Ποῖος ἠμπορεῖ να ἐλπίσῃ, ὅτι θέλει πα-
 ρεπαύσῃ ὀρθῶς χωρὶς να προσκρῖσῃ, ἢ να πέσῃ. ὅ-
 ταν ἔβῃ εἰς τὸ σκοτὸς, ἢ μὲ τὰ ὀμμάτια κλεισμέ-
 να; Ὁ Πλάτων παροξυνθεὶς ἀπὸ τὸν δῶλον τε, εἰς
 τῷ πρῶτῳ ἔφοδον, ἐσήκωσε τῷ χεῖρα διὰ να τὸν
 κτυπήσῃ· ἐπαυελθὼν ὁμως εἰς ἑαυτὸν, ἐσάθη πολ-
 λῷ ὄραα εἰς αὐτὸ τὸ χῆμα· καὶ ἐρωτηθεὶς παρά τι-
 γος φίλου, ὅπῃ ἦλθεν εἰς αὐτὸν ἐκεῖνῳ τῷ ὄραα,
 τί ἔκαμνε· κολάζω, εἶπε, τὸν θυμόν μου, αἰχιμύμο-
 γος δι' ὅτι κατῴπισεν εἰς τὸς παραφορὰν. Ἄλλοτε
 πάλιν αἰθανόμενος, ὅτι ἐθυμώθη κατ' αὐτὰ τῆς ἰδίας
 διὰ τῶν μεγάλων σφάλμα, ὅπου ἔκαμνε, ἐγύεισε
 πρὸς τὸν Σπύσιππον, ὅπῃ ἦτον παρῶν, καὶ τῷ εἶ-
 πε· τύψαι τὸν ἐσὺ, ἐπειδὴ ἐγὼ εἶμαι θυμωμένος.
 Ὁμοίως καὶ ὁ Χάριλλος ἐρεθισθεὶς ἀπὸ τὸν δῶλον τε,
 ἠθέλα σὲ δείρη, τῷ εἶπεν, ἀνίσως δὲν ἐθύμονα (2)
 καὶ ὁ Ἀρχύτας βλέπωντας εἰς τῷ δίκιαν του εἶνα
 πρῶγμα, τὸ ὅποιον δὲν τῷ ἤρεσε τελείως, ἀνεχώρη-
 σεν ἐκεῖθεν λέγωντας· δὲ χερσῶν τε τῷ τύχῳ σας,
 ὅπῃ αἰθανόμαι ὅτι μὲ ἐκυρίδωσεν ὁ θυμός.

Ἄλλ' ὅλοι οἱ μόχθοι, ὅπου καταβάλλομεν εἰς τὸ
 να χαλινώσωμεν τὸν θυμόν, θέλου μείνη πολλὰκις
 ἄκαρποι, ἢ θέλῃν γνήη παράκαιρα, ἀνίσως δὲν φρον-
 κί-

(1) Αὐτῷ τὴν ὑπερῆκῳ ἄλλοι λέγουσιν ὅτι τὴν ἔδωκεν Ἀ-
 θλωδωρος ὁ Φιλόσοφος εἰς τὸν Αὐγυστον. (P. Man. Απορητ.
 Βιβλ. δ'.

(2) Νῆ τὸ Σιω κατέκτανον πῦ εἰ μὴν ὀργιζόμεν. (Πλάτ.
 Α' τοφθ.)

τίσωμεν καὶ νὰ τὸν παραλάβωμεν σηκόνωντας τὰς αἰτίας, ὅπῃ τὸν κίβην

Αἱ ἀναγκασμοὶ μας ἀποτείνονται, καθὼς εἴρηται (Τμήμ. Α'. Κεφ. Δ'. Ἄρθρ. Δ'. §. Β'.) πότε μὲν ἐναντίον εἰς πράγματα ἀψυχα ἢ ἄλογα· πότε δὲ ἐναντίον εἰς ἐκείνα, ὅπῃ ὀνομάζεται τύχη ἢ εἰμαρμένη, καὶ πότε ἐναντίον εἰς ἡμᾶς αὐτὰς, ἢ εἰς ἄλλους.

Εἰς ὅλας ὁμῶς αὐτὰς τὰς πειρασμοὺς, αὐ καλῶς ἐπισήσωμεν, θέλωμεν εὖρη, ὅτι ἡ πρώτη κυριώτερα (ἀγκαλιὰ κρυφία) πηγὴ τῆς ἡμετέρας ἀναγκαστικῆς εἶναι πάντοτε ἡ ἀλαζονεία. Παροξυνόμεθα, αὐ εἰς δεσμός δὲν λυεταὶ ὀλίγωρα, αὐ εἰς κλειδὸν δὲν ἀνοίγη τὴν θύραν ὀλίγωρα, αὐ εἰς ὄργανον, εἰς σιμῆργον, μία μηχανὴ δὲν ἐκπληρῆ καλὰ τὸ καθήκον τῆς ἀναγκαστικῆς αὐ εἰς ἵππος σκοντάβη, ἢ ἐξοππάζηται, ἢ ἴσταιται (σαρματᾶ), αὐ εἰς μάς σκέλος κρᾶχθεῖς, δὲν ὑπακῆση δούλῳ, αὐ εἰς κακίαν (ἀσθένει) δὲν πίπτῃ, ἢ φεύγῃ ἀπὸ τοῦ βρόχου, καὶ τὰς παγίδας μας· ἐπειδὴ ἡ ἀλαζονεία μας ἤθελε νὰ ὑποτάσσεται ὅλη ἡ φύσις, καὶ νὰ ὑπακῆ εἰς τὴν εἰς τὰς θελήσεις μας. Εἰς τὰς ἐναντίας πειρασμοὺς ἀργιζόμεθα κατὰ τῆς τύχης· ἐπειδὴ ἡ ἀλαζονεία μας ἤθελε νὰ μᾶς σέβηται καὶ αὐτὴ, καὶ νὰ καταβάλλῃ κάθε σκεδὴν καὶ προθυμίαν νὰ μᾶς βοηθῇ. Εἰς τὰ κακά, ὅπῃ μᾶς προέρχονται ἀπὸ παραδρομῆς μας, ἢ ἀπὸ σφάλμα μας, καὶ ὅπῃ δὲν ἡμποροῦμεν νὰ ἐκτελέσωμεν ὡς ἐπιθυμοῦμεν τὸ ἢ ἐκεῖνα τὸ πρᾶγμα, ἀναγκαστικῶς κατ' ἡμᾶν αὐτῶν, ἐπειδὴ ἡ ἀλαζονεία μας δὲν ὑποφέρει νὰ ὁμολογήσῃ εἰς ἑαυτὴν τὴν ἀφροσύνην τῆς, ἢ τὴν ἀνεπιτηδειότητα, ἢ τὴν ἀδυναμίαν τῆς. Εἰς τὰς ὑβρεῖς, ἢ ἀδικίας, ὅπῃ λαμβάνομεν, ἢ ὑποθέτομεν ὅτι λαμβάνομεν ἀπὸ ἄλλου, ἀργιζόμεθα κατ' ἐκείνων· ἐπειδὴ ἡ ἀλαζονεία μας ὁρᾷ ἀδικεῖν δι' ὅ, τι ἐτόλμησεν ἄλλος νὰ μᾶς ὑβρίσῃ. Ἀρθείσης τῆς ἀλαζονείας, θέλων ἀρθῆ ἀπὸ τὴν αἰσθητικὴν καρδίαν καὶ αἰ περισσότεραι ἀναγκαστικῆς καὶ